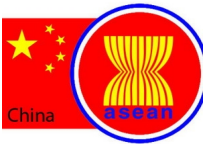


Trớ lớii phớng vớnn cớa đầii ABC cớa Úc trong bài ["Thỏa thuận chung" vớ vớ đớ Bắnn ắng](#), TS. Trớnn Trớngng Thớyy, Gớ Trung tâm Nghiên cớu Bắnn ắng, cho biắtt quan đắmm cớa ắng vớ mớtt sớ vớnn đớ nhắu ngớii quan tâm hiắnn nay nhớ chuyớnn đớ Trung Quốcc cớa Thớ trớngng NG Hớ Xuần Sớnn, các thớa thuớnn vớ quớnn lý Bắnn ắng nhớ DOC, Bắnn hớng đớnn thớtt thì DOC, và mong đớii cớa Viắtt Nam tớii Hớii nghớ Bali.



Phớng viờnn: *Sau chuyớnn công du Trung Quốcc cớa ắcc Phắii Viờnn Hớ Xuần Sớnn, Viắtt Nam và Trung Quốcc tuyên bớ đắ đắtt đớcc "thớa thuớnn chung". Xin ắng cho biắtt vớ thớa thuớnn đớ?*

TS. Trớnn Trớngng Thớyy: Theo tóii hiớu thì chuyớnn đớ cớa ắcc phắii viờnn Viắtt Nam sang Trung Quốcc vớii mớcc đớcc làm giớmm nhớ cớng thớng trên Bắnn ắng. Chuyớnn đớ này xớyy ra sau chuyớnn thớmm Viắtt Nam cớa Phó Trớngng ban ắii Ngoớii ắngng Cớng Sớnn Trung Quốcc. Hai thớng đớpp chính truyớnn tớii trong chuyớnn đớ cớa đớcc phắii viờnn Viắtt Nam là nêu quan ngớii trớttc viớcc Trung Quốcc cớtt cắp thớmm dò cớa tàu Bình Minh 02 và tàu Viking II trong vùng đớcc quyớnn kinh tớ cớa Viắtt Nam, đớng thớii mong muớnn cớng cớ quan hớ hớu nghớ vớii Trung Quốcc. ắyy chính là hai vớ đớ liớnn nhau trong chính sắch cớa Viắtt Nam là vớa đớu tranh trên nhớng vớnn đớ khác biắtt nhớng vớnn giớ vớng quan hớ ắnn đớnnh vớii các bên liờnn quan, thúc đớyy hớpp tác trong nhớng vớnn đớ có đớmm đớng vớ lớii ắch.

Vì “thỏa thuận chung” theo tôi hiểu thì không phải là một thỏa thuận gì mang tính vãn bản pháp lý, trong chuyện đi nguyền nhữ thì không thể đặt được thỏa thuận gì trong vấn đề phức tạp như Biển Đông. Hai bên chỉ có tuyên bố báo chí chung như đã công khai: tăng cường quan hệ Việt-Trung; tích cực thúc đẩy hợp tác chung của lãnh đạo hai nước trong vấn đề Biển Đông; hướng dẫn dân luật, báo chí; và tích cực đàm phán với các nguyên tắc giới quyết vấn đề trên biển.

Một số người đặt câu hỏi về “nhận thức chung” của lãnh đạo cấp cao hai nước là gì, có thỏa thuận gì không. Thực ra “nhận thức chung” chỉ mang tính chung chung, được tuyên bố trong nhiều chuyện thăm cấp cao của hai bên. Các ý kiến chỉ mang tính nguyên tắc như giới quyết tranh chấp thông qua thương lượng, đàm phán trên cơ sở luật pháp quốc tế, nhất là Công ước luật biển 1982; gìn giữ tình hình ổn định ở Biển Đông, không áp dụng hành động làm phức tạp hóa hoặc mở rộng thêm tranh chấp; tích cực nghiên cứu và bàn bạc để hợp tác cùng phát triển để đưa ra mô hình và khu vực thích hợp, theo hình thức dễ thực hiện.

Các thành tố của “nhận thức chung” này thực ra là của Tuyên bố chung của các bên tại Biển Đông ký giữa ASEAN và Trung Quốc năm 2002, chỉ khác là mang áp dụng cụ thể thêm cho quan hệ Việt-Trung.

Phóng viên: Tin cho biết Trung Quốc và ASEAN vừa đạt thống nhất về vấn đề bản hướng dẫn thực hiện DOC. Tuy nhiên, một số quốc gia thành viên ASEAN than phiền những biện pháp hướng dẫn này có tính chất mở rộng và không đầy đủ. Quan điểm của ông về vấn đề này?

TS. Trần Trọng Thủy: Vấn đề vừa đạt được giữa Trung Quốc và ASEAN là vấn đề hướng dẫn cách thức thực hiện DOC, có thể so sánh là như thông tin hướng dẫn thực hiện sau khi đã ban hành luật. Nội dung vấn đề chỉ là các bước hướng dẫn cách thức thực hiện cụ thể các điều khoản của DOC. Lâu nay hai bên không nhất trí thông qua vấn đề này là do bất đồng về cách thức tiến hành: ASEAN muốn bàn bạc, thống nhất với nhau trước, sau đó mới bàn với Trung Quốc; trong khi Trung Quốc không đồng ý bàn với ASEAN như là một khi. Bất đồng này liên quan đến việc ASEAN muốn thực thi đầy đủ các điều khoản của DOC, trong khi Trung Quốc chỉ chú trọng vào các dự án hợp tác.

Việc hai bên đạt được thống nhất về Vấn đề hòng đn này ch là bnc nh trong qun lý tranh chấp Bin Đông. Vấn bch th hi là Trung Quc và ASEAN có th ngi đàm phán và đạt đc th thỏa thuận v nhau. C DOC và v b h hng đn này không đ hiu lcc đ ng n ng a các hành vi làm phc t p, cng thng tình hình c a các bên.

Phóng viên: *Nếu các thỏa thuận sắp đạt được đều có tính chất không ràng buộc (nh đã x y ra v DOC t n m 2002 t i nay) thì liệu việc ra đ i thêm m t v n k i n n a có s giúp gi i quy t tình hình cng thng ở Bi n Đông hay không?*

TS. Trần Trọng Thủy: Hiên trong khu vực có hai c chê tr c tiêp liên quan đên qu n lý t i nh hi nh Bi n Đông là Công c c luật bi n 1982 và Tuyên b DOC 2002.

Công c c luật bi n 1982 là v n b n quan tr ng nh t, ph quát nh t quy đnh quy n và ngh a v c a các qu c gia liên quan đ n bi n, trong đó bao g m các quy đnh v gi i quy t tranh chấp liên quan đ n bi n. Tuy nhiên, Công c c không gia i quyê t v n đê tranh chấp chu quyê n đ i v i ca c đ a o, đá; m ng c c la i la nhân t o làm tranh chấp m rông h n, do liên quan đên tranh chấp nguôn ta i nguyên d u khi, h i sa n bi n theo v ng đ c quyê n kinh tê và th m lu c đ i a. Ngoài ra Công c c cng có nhi u đ i u kho n không rõ ràng nên các bên v c đ n khác nhau nh m t i đ a hóa l i ích c a mình và bi n minh cho hành đng. Ví d nh các đ i u kho n liên quan đ n đ o, đá nào có vùng đ c quy n kinh t, th m lcc đ a ; hay quy đnh v h at đng c a tàu bè quân s n c ngoài trong vùng đ c quy n kinh t.

DOC đ c ký k t nh m m c đích qu n lý tranh chấp thông qua khuy n khích các bên k i m ch không làm phc t p tình hình, tng c cng xây đng lòng tin và thúc đ y h p tác. Tuy nhiên, DOC là v n ba n chi nh tri không có gia tri pha p ly nên không có giá tr ràng buộc và không có ch tài đ x lý vi ph m. Ca c đ i u khoa n cng ch a đ y đ u đê k i m chê ha nh đ o ng cu a ca c bên và mô t

số điều khoản chưa rõ ràng để quy chiếu.

Thực tiễn cho thấy hai công cụ cơ bản này không để quản lý hiệu quả các tranh chấp và không để hiệu lực duy trì ổn định ở Biển Đông. Do đó rất cần thiết một văn bản mới có giá trị pháp lý quy định đầy đủ các điều khoản điều chỉnh hành vi của các bên liên quan thì mới có thể giúp quản lý hiệu quả tranh chấp Biển Đông.

Phóng viên: Theo ông, Việt Nam trông đợi gì ở cuộc họp Bali. Xin cho biết một số trông đợi cụ thể?

TS. Trần Trọng Thủy: Cá nhân tôi nghĩ là Việt Nam có thể trông đợi từ Bali một ý nghĩa. Thứ nhất là duy trì việc bàn thảo và vấn đề Biển Đông tại các cuộc họp liên quan như là ASEAN, ASEAN+ Trung Quốc và đặc biệt là tại ARF, càng nhiều tiếng nói quan ngại, nhiều kêu gọi tuân thủ luật pháp quốc tế, thực thi DOC càng có tác dụng trong việc duy trì hòa bình ổn định ở Biển Đông. Có thể Việt Nam cũng trông chờ vào phát biểu của Ngoại trưởng Mỹ về Biển Đông. Thứ hai là công cụ đoàn kết ASEAN, tăng cường đồng thuận trong vấn đề Biển Đông, có các mốc thời gian cụ thể cho các bước đi như COC. Trong tuyên bố chung các ngoại trưởng tôi thấy các ngoại trưởng đã đặt các mốc lộ trình cụ thể cho việc bàn thảo COC. Thứ ba là tranh thủ đạt các tiến triển mới trong các trao đổi song phương, với Trung Quốc. Thứ tư là đạt được các bước tiến cụ thể trong đàm phán: như Bản hướng dẫn thực thi DOC là một bước tiến mới./.

Việt Hùng (theo ABC)